

prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Centru (jud.: D. Sușchevici)

instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud.: I. Secreieru, A. Danilov, I. Cimpoi)

DECIZIE

20 februarie 2019

mun. Chișinău

Colegiul Civil, Comercial și de Contencios Administrativ
lărgit al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
Judecători

Tatiana Vieru
Maria Ghervas
Nicolae Craiu
Nina Vascan
Iurie Bejenaru

judecând cererea de recurs declarată de către Sîrbu Olga, reprezentată de avocata Arnaut Sorina,

în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de către Sîrbu Olga împotriva lui Sîrbu Tudor și Procorciuc Iulia, intervenienții accesorii Direcțiile Chișinău pentru protecția drepturilor copilului sectoarelor Centru, Râșcani și Ciocana, cu privire la încasarea pensiei de întreținere pentru copii minori și decăderea din drepturile părintești,

împotriva deciziei din 25 septembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău, prin care s-a respins apelul formulat de Sîrbu Olga și s-a menținut hotărârea din 30 mai 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru,

c o n s t a t ă :

La 22 noiembrie 2016, Sîrbu Olga a depus cerere de chemare în judecată împotriva lui Sîrbu Tudor și Procorciuc Iulia, intervenientul accesoriu Direcția Chișinău pentru protecția drepturilor copilului, cu privire la stabilirea domiciliului copiilor minori, încasarea pensiei de întreținere și decăderea din drepturile părintești.

Circumstanțele de fapt, prezentate de reclamantă, pot fi rezumate după cum urmează.

Copiii minori XXXXX, născuți la 21 noiembrie 2009 și YYYYYY, născută la 4 august 2011, au fost născuți din relațiile extraconjugale dintre Sîrbu Tudor și Prohorciuc Iulia.

Prin dispoziția Direcției municipale pentru protecția drepturilor copilului a Consiliului municipal Chișinău nr. 79 din 21 iulie 2015, Sîrbu Olga a fost numită tutore pentru copiii sus - menționați.

Reclamanta a pretins că drepturile minorilor sunt lezate de comportamentul părinților lor. Astfel, potrivit versiunii ei, pârâții sunt consumatori de băuturi

alcoolice, iar la locul de trai nu se caracterizează pozitiv. Totodată, părinții minorilor nu contribuie la creșterea și întreținerea lor, dar nici nu-i vizitează.

În opinia reclamantei, copiii trebuie să crească într-un mediu favorabil, în armonie și liniște. Prin urmare, a considerat că pârâții urmează a fi decăzuți din drepturile părintești, deoarece ei se eschivează de la exercitarea obligațiilor părintești și suferă de alcoolism și narcomanie, iar pârâta se comportă cu agresivitate față de copii, folosind un limbaj necenzurat.

La 9 martie 2017, reclamanta a înregistrat o cerere de reducere a cuantumului pretențiilor și de introducere a intervenienților accesorii, și anume, Direcțiile Chișinău pentru protecția drepturilor copilului sectoarelor Centru, Râșcani și Ciocana (f. d. 34 – 36).

Din motivele prezentate mai sus, Sîrbu Olga a solicitat încasarea de la fiecare pârât a pensiei de întreținere a copiilor minori în cuantum de 1 000 de lei și decăderea din drepturile părintești a pârâților Sîrbu Tudor și Prohorciuc Iulia față de copii XXXXX și YYYYY (f. d. 36).

În cadrul judecării cauzei, Direcția pentru protecția drepturilor copilului din sectorul Râșcani a depus un aviz potrivit căruia pârâții nu-și exercită drepturile lor părintești, fiind necesară decăderea din drepturile părintești (f. d. 64 – 65). Direcția din sectorul Centru nu și-a exprimat opinia referitor la speță, precizând că Sîrbu Tudor nu s-a prezentat pentru discuții (f. d. 108). Potrivit referinței depuse de Direcția din sectorul Ciocana, copiii au fost plasați în serviciul tutelă în familia bunicii paterne Sîrbu Olga, care sunt monitorizați de Direcție (f. d. 131).

Pârâta Prohorciuc Iulia a susținut respingerea acțiunii și a cerut să nu fie decăzută din drepturile părintești, de vreme ce este angajată în câmpul muncii și are un salariu lunar (f. d. 155, 159).

Prin hotărârea din 30 mai 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, acțiunea formulată de Sîrbu Olga a fost respinsă ca fiind neîntemeiată (f. d. 160, 166 – 170).

Împotriva acestui act judecătoresc, Sîrbu Olga a declarat apel în termenul legal (f. d. 190). În apărare, Sîrbu Tudor și Procorciuc Iulia nu au depus referință.

Curtea de Apel Chișinău, prin decizia din 25 septembrie 2018, a respins apelul formulat de Sîrbu Olga și a menținut hotărârea din 30 mai 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru (f. d. 207 – 214).

La 28 noiembrie 2018, Sîrbu Olga, reprezentată de avocata Arnaut Sorina, a declarat recurs împotriva deciziei din 25 septembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău, solicitând casarea acesteia și a hotărârii din 30 mai 2018 a primei instanței, cu pronunțarea unei noi hotărâri de admitere integrală a acțiunii.

În motivarea ilegalității deciziei contestate, recurenta a afirmat că instanțele judecătorești au reținut neîntemeiat explicațiile intimatei Prohorciuc Iulia, care, de fapt, nu a întreprins nicio acțiune pentru a întoarce copii. Or reprezentanții Direcțiilor pentru Protecția Drepturilor Copilului au precizat că minorii au fost reîncadrați în familie, iar peste un timp le-a fost stabilit un alt domiciliu, întrucât traiul lor în familia intimatei era un dezastru. În esență, instanța de apel a observat doar explicațiile intimatei, ignorând probele furnizate de recurentă.

Într-un final, Sîrbu Olga a sugerat că minorii trebuie să crească într-un mediu favorabil lor, în armonie și liniște. Din această perspectivă, pensia de întreținere pentru copii în suma de 1 000 de lei de la fiecare părinte ar fi suficientă.

La 9 ianuarie 2019, în conformitate art. 439 alin. (2) din Codul de procedură civilă, Curtea Supremă de Justiție a comunicat cererea de recurs intimațiilor Sîrbu Tudor și Procorciuc Iulia, dar și intervențiilor accesorii Direcțiile Chișinău pentru protecția drepturilor copilului sectoarelor Centru, Râșcani și Ciocana, informând că referința se depune în termen de o lună de la data primirii scrisorii. În mod corespunzător, dacă referința nu este prezentată în termenul stabilit, admisibilitatea recursului se decide în lipsa acesteia (f. d. 226).

La 6 februarie 2019, Direcția pentru Protecția Drepturilor Copilului sectorul Ciocana a depus referință în întâmpinarea recursului, solicitând respectuos respectarea interesului superior al copilului (f. d. 228 – 230).

Până la data examinării cauzei, intimații nu au depus referință, prin care să-și exprime poziția cu privire la recursul declarat.

În procedura de filtru, prevăzută de articolul 440 alin. (2) din Codul de procedură civilă, completul de judecată a constatat că decizia din 25 septembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău intră în categoria de acte specificate în articolul 429 alin. (1) din Codul de procedură civilă.

Mandatul seria MA nr. 1002356 din 30 septembrie 2016 dovedește faptul că avocata Arnaut Sorina a fost împuternicită în mod legal să atace hotărârea judecătorească și să reprezinte interesele recurente, care este subiectul abilitat cu dreptul de a declara prezentul recurs (f. d. 17) în acord cu dispozițiile articolului 430 din Codul de procedură civilă. În același timp, materialele cauzei au confirmat că cererea nu a fost examinată anterior.

Cu privire la termenul de declarare a recursului, instanța de recurs a stabilit că decizia contestată a fost expediată la 19 octombrie 2018 (f. d. 215), iar, potrivit copiei de pe plicul anexat la materialele cauzei, avocata recurente a primit copia de pe actul judecătorec la 22 octombrie 2018 (f. d. 224). Astfel, recursul a fost înregistrat la grefa Curții Supreme de Justiție la 28 noiembrie 2018. Circumstanțele evocate au confirmat respectarea de către Sîrbu Olga a limitelor temporale prevăzute la articolul 434 alin. (1) din Codul de procedură civilă.

În vederea respectării articolului 432 alin. (5) din Codul de procedură civilă, instanța de judecată nu a identificat niciun indiciu care, la prima vedere, ar putea ridica probleme de drept specificate la alin. (3) din articolul citat. Mai mult, recurenta nu a prezentat obiecții în privința acestui aspect procedural.

În aceeași ordine de idei, completul de filtru a verificat esența și temeiurile recursului, inclusiv dacă argumentele recurente referitoare la ilegalitatea deciziei atacate întrunesc criteriile formale din articolul 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă.

Pe baza celor analizate, prin încheierea din 13 februarie 2019 a Curții Supreme de Justiție, cererea menționată mai sus s-a considerat admisibilă pentru examinarea în fond (f. d. 231).

În conformitate cu articolele 441 și 444 din Codul de procedură civilă, recursul s-a examinat de un complet de 5 judecători, fără înștiințarea participanților la proces, însă data și ora ședinței a fost plasată pe pagina web a Curții Supreme de

Justiție. Astfel, Colegiul a decis inoportună invitarea acestora, întrucât argumentele expuse în cererea de recurs și referință au fost formulate cu suficientă precizie pentru a permite instanței verificarea legalității hotărârii atacate. În realitate, opiniile lor vizează aspecte juridice tehnice care nu implică nicio revizuire a faptelor care ar putea necesita o audiere publică (a se vedea Mutu și Pachstein vs Elveția, 2 octombrie 2018, parag. 187). Totodată, toate punctele de drept care puteau exista în această cauză pot fi cercetate și soluționate în mod adecvat pe baza înscrisurilor prezente la dosar. În esență, recurenta și intimații au avut posibilitatea să își prezinte poziția în scris și să răspundă la concluziile părții adverse. Cu titlu subsidiar, nici un participant nu a solicitat audierea publică a cauzei sale (a se vedea, mutatis mutandis, Auza Vilho Eskelinen și alții vs Finlanda, 19 aprilie 2007, parag. 72 – 75, Eriksson vs Suedia, 12 aprilie 2012, parag. 66, 72, Pönkä vs Estonia, 8 noiembrie 2016, parag. 33 – 34, decizia nr. 95 din 19 decembrie 2016 a Curții Constituționale, parag. 26 – 27).

Verificând decizia din 25 septembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău și hotărârea din 30 mai 2018 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru, în limitele controlului de legalitate, în raport de criticele invocate, Colegiul Civil, Comercial și de Contencios Administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție constată că se impune admiterea recursului, casarea deciziei contestate și trimiterea cauzei spre rejudecare în instanța de apel, în alt complet de judecată, pentru motivele ce succed.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) din Codul de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită cauza spre rejudecare în instanța de apel o singură dată dacă eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Colegiul judiciar consideră necesar să menționeze că nu va formula un răspuns detaliat pentru fiecare argument al recurente, ci va analiza doar motivele decisive pentru soluționarea prezentei cauze (a se vedea cauza García Ruiz vs Spania (Marea Cameră), 21 ianuarie 1999, parag. 26; Moreira Ferreira vs Portugalia (nr. 2) (Marea Cameră); 11 iulie 2017, parag. 84).

În conformitate cu articolul 432 alin. (4) din Codul de procedură civilă, săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin.(3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei și în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Cererea de recurs ridică o problemă de aplicare a normelor de drept procedural, de vreme ce recurenta insistă asupra admiterii pretenției referitoare la încasarea pensiei de întreținere pentru minori de la părinții lor. Potrivit ei, instanțele ierarhic inferioare trebuiau să răspundă într-un mod clar și coerent în privința dată.

În acest sens, Colegiul lărgit amintește că art. 6 parag. 1 din C.E.D.O. garantează dreptul de acces la o instanță pentru soluționarea litigiilor civile. Curtea Europeană a Drepturilor Omului (CtEDO) consideră că acest drept de acces la o instanță include nu numai dreptul de a introduce o acțiune, ci și dreptul la o „soluție” juridică a litigiului. Ar fi iluzoriu pentru ordinea juridică internă a unui

stat contractant să permită unei persoane să introducă o acțiune civilă în fața unei instanțe, fără a se asigura că hotărârea va fi decisă definitiv la sfârșitul procedurii (a se vedea *Sultan vs Republica Moldova*, 5 iunie 2018, parag. 23).

Instanța de judecată va efectua, pentru început, un control al procedurii în fața instanțelor ierarhic inferioare, privită în întregimea ei, și va ține cont de circumstanțele relevante încălcării pretinse de recurentă.

Raportul litigios dedus judecării vizează, în primul rând, capetele de cerere formulate de către Sîrbu Olga împotriva lui Sîrbu Tudor și Procorciuc Iulia, cu privire la stabilirea domiciliului copiilor minori, încasarea pensiei de întreținere în cuantum de 1 000 de lei de la fiecare intimat și decăderea lor din drepturile părintești (f. d. 6). În al doilea rând, la 9 martie 2017, Sîrbu Olga, reprezentată de avocata Arnaut Sorina, a înregistrat cererea de reducere a pretenției ce viza stabilirea domiciliului copiilor minori în cancelaria Judecătoriei Chișinău, sediul Centru (f. d. 36). Astfel, recurenta a cerut încasarea pensiei de întreținere în mărime de 1 000 de lei de la Sîrbu Tudor în folosul lui XXXXX și o sumă similară de la Prohorciuc Iulia în beneficiul lui XXXXX și YYYYY. Totodată, ea a solicitat decăderea din drepturile părintești a pârâților Sîrbu Tudor și Prohorciuc Iulia față de copii XXXXX și YYYYY (f. d. 36).

Instanța de recurs notează că actele procedurale prezente la dosar nu confirmă că ultima cerere a fost acceptată în procedură. Totuși, spre deosebire de prima instanță, Curtea de Apel Chișinău a indicat cererea de concretizare în partea descriptivă a deciziei sale.

În definitiv, instanța de apel, prin decizia din 25 septembrie 2018, a respins apelul formulat de Sîrbu Olga și a menținut hotărârea din 30 mai 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru (f. d. 207 – 214). Conform hotărârii primei instanțe, acțiunea reclamantei, cu privire la stabilirea domiciliului copiilor minori, încasarea pensiei de întreținere și decăderea din drepturile părintești, a fost respinsă ca neîntemeiată (f. d. 170).

Recurenta nu este de acord cu o asemenea abordare din partea instanțelor ierarhic inferioare, atât timp cât instanța de apel a observat doar explicațiile date de Prohorciuc Iulia în fața primei instanțe. Mai mult, aceasta a reiterat pretenția referitoare la pensia de întreținere a copiilor minori.

Intimații nu au oferit nici un comentariu cu privire la fondul cauzei.

Direcția pentru Protecția Drepturilor Copilului sectorul Ciocana a cerut respectarea interesului superior al copilului.

Pornind de la cele menționate, instanța de recurs va raporta circumstanțele prezentate mai sus la criticile invocate de recurentă și la dispozițiile legale relevante speței. În plus, instanța de judecată va trebui să se asigure că în cazul de față Curtea de Apel Chișinău a îndeplinit condiția unei examinări efective și a oferit un răspuns specific și explicit mijloacelor hotărâtoare pentru rezultatul procesului (a se vedea, în contrast, *Lebedinschi vs Moldova*, 16 iunie 2015, parag. 31, 35 – 36; *Nichifor vs Moldova*, 20 septembrie 2016, parag. 29 – 31).

Colegiul lărgit învederează că dreptul la un proces echitabil, garantat de articolul 6 parag. 1 din C.E.D.O, cuprinde, printre altele, dreptul părților unui proces de a prezenta observațiile pe care le considera pertinente pentru cauza lor (a se vedea *Artico vs Italia*, 13 mai 1980, parag. 33, *Dumitru Popescu vs România*

(nr. 2), 26 aprilie 2007, parag. 100). Acest drept nu poate fi considerat efectiv decât dacă aceste observații sunt într-adevăr „ascultate”, adică analizate cum se cuvine de către instanța sesizată. Cu alte cuvinte, articolul 6 implică în special, în sarcina „instanței”, obligația de a se dedica unei analize efective a temeiurilor, argumentelor și propunerilor de probatoriu ale părților, fără a prestabili pertinenta acestora (a se vedea *Perez vs Franța (M.C.)*, 12 februarie 2004, parag. 80, și *Van de Hurk vs Olanda*, 19 aprilie 1994, parag. 59).

Cu titlu de principiu, instanța de recurs învederează că, deși art. 6 parag. 1 din C.E.D.O. nu reglementează admisibilitatea și forța probantă a capetelor de cerere formulate de părți, acesta impune instanțelor obligația de a efectua examinarea efectivă a acestora, fără a prejudicia analiza privind relevanța acestora (a se vedea *Vlasia Grigore Vasilescu vs România*, 8 iunie 2006, parag. 38; *Marariu vs România*, 16 martie 2010, parag. 25 – 32).

În cauzele prezentate mai sus, în particular *Marariu vs România*, Curtea Europeană a constatat că instanțele naționale au omis să examineze cererea de rambursare a cheltuielilor de judecată ale reclamantului. În plus, tribunalul care s-a pronunțat în recurs s-a limitat să examineze conținutul hotărârii pronunțate în primă instanță, fără să verifice dacă reclamantul formulase într-adevăr o asemenea cerere (a se vedea, de asemenea, *mutatis mutandis*, *Albina vs România*, 28 aprilie 2005, parag. 34). Aceste elemente au fost suficiente Curții pentru a concluziona că a fost încălcat articolul 6 parag. 1 din Convenție.

În conformitate cu art. 240 alin. (3) din Codul de procedură civilă, instanța judecătorească adoptă hotărârea în limitele pretențiilor înaintate de reclamant.

În condițiile articolului 241 alin. (5) și (6) din Codul de procedură civilă, în motivare se indică: circumstanțele cauzei, constatate de instanță, probele pe care se întemeiază concluziile ei privitoare la aceste circumstanțe, argumentele invocate de instanță la respingerea unor probe, legile de care s-a călăuzit instanța. Dispozitivul cuprinde concluzia instanței judecătorești privind admiterea sau respingerea integrală sau parțială a acțiunii, repartizarea cheltuielilor de judecată, calea și termenul de atac al hotărârii.

În acord cu articolul 373 alin. (5) din Codul de procedură civilă, instanța de apel este obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel.

Drept urmare, în sensul articolului 390 alin. (1) lit. f) din Codul de procedură civilă, decizia instanței de apel trebuie să conțină concluziile acesteia în urma examinării apelului.

În acest caz, instanța de recurs subliniază că, potrivit jurisprudenței Ct.E.D.O., prin respingerea unui apel, instanța de apel poate, în principiu, doar să susțină motivele hotărârii instanței inferioare (a se vedea *Helle vs Finlanda*, 19 decembrie 1997, parag. 59-60, *Hirvisaari vs Finlanda*, 27 septembrie 2001, parag. 30, *UNCUOĞLU vs Turcia*, 5 septembrie 2017, parag. 38). Așadar, este necesar ca prima instanță să pronunțe o hotărâre motivată în detaliu și completă, pentru a putea fi considerată drept echitabilă procedura intentată de recurent.

La acest capitol, Colegiul lărgit observă că Judecătoria Chișinău, sediul Centru nu a pus la îndoială faptul că Sîrbu Olga este tutorele copiilor minori XXXXX și YYYYY. Întreținerea materială a copiilor vizați în perioada aflării sub tutelă și-au asumat-o părinții lor legali Sîrbu Tudor și Prohorciuc Iulia (f. d. 169).

În plus, instanța de fond a constatat că YYYYY nu se eschivează de la exercitarea obligațiilor părintești, întrucât a intenționat să acorde ajutor material pentru întreținerea copiilor, fiind refuzată de Sîrbu Olga (f. d. 170). Opinia instanței a fost fundamentată pe declarațiile intimatei depuse în ședințele judiciare din 23 martie 2018 și 14 mai 2018 (f. d. 154 și 157).

Spre deosebire de explicațiile părții din proces, conform dispoziției Direcției pentru Protecția Drepturilor Copilului sect. Ciocana nr. 79 din 21 iulie 2015, intimații au fost obligați să-și onoreze obligațiunile părintești și să-și întrețină material copii pe perioada aflării sub tutelă (f. d. 10). Pe de altă parte, părinții lor legali nu au contribuit material și nici nu au manifestat niciun interes față de copii lor. De fapt, intimații au refuzat să conlucreze cu specialiștii direcției. Mai mult, conform legislației în vigoare, tutorele Sîrbu Olga nu beneficiază de indemnizații lunare de stat pentru copii (f. d. 64 pe verso).

Sub acest aspect, Colegiul de control judiciar învederează că instanța judecătorească este obligată să-și întemeiază hotărârea numai pe circumstanțele constatate nemijlocit de instanță și pe probele cercetate în ședință de judecată în acord cu art. 239 din Codul de procedură civilă. Deopotrivă, art. 130 alin. (3) și (5) din Codul de procedură civilă obliga instanța ca fiecare probă să fie apreciată privitor la relevanța, admisibilitatea, veridicitatea ei, iar toate probele în ansamblu, privitor la legătura lor reciprocă și suficiența pentru soluționarea cauzei. Iar, ca rezultat al aprecierii probelor, instanța judecătorească este obligată să reflecte în hotărâre motivele concluziilor sale privind admiterea unor probe și respingerea altor probe, precum și argumentarea preferinței unor probe față de altele.

În această ordine de idei, deși prima instanța a respins integral acțiunea, totuși din conținutul hotărârii nu rezultă că pretenția referitoare la încasarea pensiei de întreținere a fost examinată efectiv. Judecătoria Chișinău, sediul Central nu a apreciat deloc circumstanțele descrise mai sus și nici nu a aplicat sau interpretat art. 74 alin. (3) din Codul familiei. Or, potrivit normei de drept citate, dacă lipsește un atare contract și părinții nu participă la întreținerea copiilor, pensia de întreținere se încasează pe cale judecătorească la cererea tutorelui copilului. Prin urmare, la deliberarea și pronunțarea hotărârii, prima instanța trebuia să determine legea aplicabilă soluționării cauzei. În același context, folosirea sintagmei „ajunge la concluzia de a respinge cererea de chemare în judecată...privind..., încasarea pensiei alimentare și ...”, fără prezentarea unor argumente în sensul dat, echivalează cu nesoluționarea pe fond a cauzei. În lipsa acestui exercițiu procedural, se observă că instanța de fond a ignorat verificarea temeiniciei pretenției date.

În continuare, instanța de recurs observă că recurenta a pretins, în cererea de apel, că minorii trebuie să crească într-un mediu favorabil, în armonie și liniște. Din această perspectivă, intimații trebuie să achite pensia de întreținere pentru fiecare copil în mărime de 1 000 de lei (f. d. 187).

Colegiul largit constată că instanța de apel a preluat motivarea din hotărârea din 30 mai 2018, dat fiind faptul că a reținut doar explicațiile oferite de Prohorciuc Iulia în prima instanță, deși ea nu s-a prezentat în ordine de apel. Suplimentar, Curtea de Apel Chișinău a introdus principiile generale pentru respectarea dreptului vieții de familie specificate în cauza N. P. contra Republicii Moldova (nr.

58455/13) din 6 octombrie 2015. În astfel de circumstanțe, s-a considerat că prima instanță a respins acțiunea temeinic și legal (f. d. 213).

În consecință, motivarea și partea dispozitivă din decizia 25 septembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău nu conțin niciun răspuns expres și explicit în privința admiterii sau respingerii cerinței enunțate mai sus. Mai mult, instanța de recurs stabilește că instanța de apel a omis să răspundă la această obiecție invocată într-un mod clar și precis în cererea de apel. Or, potrivit articolul 373 alin. (5) din Codul de procedură civilă, instanța era obligată să depună diligență maximă în acest sens.

Colegiul lărgit relevă că pretenția respectivă este una independentă și nu are o legătură cu soarta capătului de cerere ce vizează decăderea părinților din drepturile părintești. Prin urmare, instanțele ierarhic inferioare trebuiau să o examineze separat și să cerceteze probele anexate la materialele cauzei, care ar avea forță să demonstreze ineficiența aplicării art. 74 alin. (3) din Codul familiei.

Mai mult, instanța de recurs accentuează că o simplă introducere în hotărârea judecătorească a unei cauze pronunțate de Curtea Europeană a Drepturilor Omului este insuficientă. În esență, scopul C.E.D.O. este apărarea unor drepturi care nu sunt teoretice sau iluzorii, ci concrete și efective (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Artico vs Italia*, 13 mai 1980, parag. 33, seria A nr. 37 sau *Karoussiotis vs Portugalia*, 1 februarie 2011, parag. 84). Astfel, Curtea de Apel Chișinău a înserat doar principiile generale, care urmează a fi respectate de către autoritățile naționale, la adoptarea unor decizii de decădere din drepturile părintești. Totuși Colegiul judiciar consideră că instanța de apel trebuia să examineze, prin prisma principiilor date, interesul superior al copilului raportat la circumstanțele concrete ale speței. Spre exemplu, reieșind din jurisprudența CtEDO, este cert că legăturile de familie pot fi destrămate doar în circumstanțe excepționale, și e nevoie de întreprins toate măsurile posibile pentru păstrarea relațiilor personale și, dacă este cazul, de a „reconstitui” familia (a se vedea *Neulinger și Shuruk vs Elveția (M.C.)*, 6 iulie 2010, parag. 136). Nu este destul de a preciza faptul că un copil poate fi plasat într-un mediu mai benefic pentru educare (vezi *K. și T. vs Finlanda (MC)*, 12 iulie 2001, parag. 173 sau *K.A. vs Finlanda*, 14 ianuarie 2003, parag. 92). Totuși, în cazurile în care menținerea legăturilor de familie ar prejudicia sănătatea și dezvoltarea copilului, părintele nu are dreptul să insiste asupra păstrării unei asemenea legături, în baza prevederilor articolului 8 din Convenție (vezi *Neulinger și Shuruk*, citat mai sus, parag. 136 sau *Y.C. vs Regatul Unit al Marii Britanii*, 13 martie 2012, parag. 134).

Din această perspectivă, instanța de apel urma să pună în balanță dacă este în interesul suprem al copilului ca legăturile sale cu familia să fie păstrate și dacă este în interesul superior al copilului ca el să se dezvolte într-un mediu sigur și liniștit. De altfel, o trimitere superficială la o cauza a Curții Europene a Drepturilor Omului, fără efectuarea unui procedeu de subsumare a cerințelor și probelor furnizate de către Sîrbu Olga cu principiile relevante, denotă că instanța de apel nu a analizat efectiv problema dedusă judecătii.

Drept consecință, instanța de recurs subscrie criticilor recurenței potrivit cărora instanțele ierarhic inferioare au omis să examineze temeinicia pretenției cu privire la încasarea pensiei de întreținere pentru copii minori. În mod corespunzător, Colegiul lărgit consideră că instanța de apel nu a respectat

obligățiile ei instituite în articolele 373 alin. (5) și 390 alin. (1) lit. f) din Codul de procedură civilă. La fel, în conformitate cu articolul 373 alin. (1) din legea menționată, aceasta trebuia să verifice, în limitele cererii de apel, ale referințelor și obiecțiilor înaintate, legalitatea hotărârii atacate în ceea ce privește constatarea circumstanțelor de fapt și aplicarea legii în primă instanță. În esență, art. 240 alin. (3) din Codul de procedură civilă dictează instanțelor de judecată responsabilitatea de a adopta hotărâri în limitele pretențiilor înaintate de reclamant, ceea ce prezumă examinarea fiecărui capăt de cerere separat în raport cu circumstanțele speței.

Efectul acestor încălcări de legalitate, și anume, devierile procedurale și de administrare a dreptului material afectează corectitudinea procedurală impusă de art. 240 alin. (1) și (3) din Codul de procedură civilă și, după caz, calitatea hotărârii judecătorești prevăzută la art. 239. Cu privire la acest ultim aspect, Colegiul notează că, în jurisprudența sa consecventă, Curtea Europeană a constatat în mod frecvent încălcări ale articolului 6 parag. 1 din Convenție, în special, în cauzele care ridicau probleme cu privire la motivarea hotărârilor judecătorești (a se vedea *Fomin vs Moldova*, 11 octombrie 2011, parag. 31 și 34; *Mitrofan vs Moldova*, 15 ianuarie 2013, parag. 54; *Lebedinschi vs Moldova*, 16 iunie 2015, parag. 31, 36; *Nichifor vs Moldova*, 20 septembrie 2016, parag. 30). Astfel, constatările de mai sus în sine ar putea fi o bază temeinică pentru stabilirea încălcării articolului 6 din C.E.D.O.

Considerațiile de mai sus sunt suficiente pentru a confirma incidența temeiului indicat la articolul 432 alin. (4) din Codul de procedură civilă. În realitate, erorile judiciare analizate în speță sunt esențiale, întrucât judecarea recursului, exercitat conform rigorilor specificate de articolul 432 alin. (1) din Codul de procedură civilă, are caracter devolutiv numai pentru problemele de drept material și procedural. Curtea Supremă de Justiție verifică doar legalitatea deciziei, nu și temeinicia ei în fapt. În acest caz, instanța de recurs nu poate verifica, în ansamblu, hotărârea judecătorească atacată, de vreme ce instanțele ierarhic inferioare au evitat să răspundă la pretențiile avansate de Sîrbu Olga.

În concluzie, Colegiul lărgit subliniază că greșelile procedurale nu pot fi corectate în ordine de recurs, din cauza specificului acestora. De altfel, recurenta trebuie să aibă posibilitatea reală să-și prezinte apărarea și să fie audiată de o instanță de apel, care va fi competentă de a examina toate chestiunile de fapt și de drept relevante litigiului (a se vedea *A. Menarini Diagnostics S.R.L. vs Italia*, 27 septembrie 2011, parag. 59; *Akaki Tchaghiashvili*, 2 septembrie 2014, parag. 34, *Samardžić*, ibidem, parag. 31, *Gohe și alții vs Franța*, 3 iulie 2018, parag. 41 - 43).

Având în vedere problemele de drept ridicate în speță, Colegiul Civil, Comercial și de Contencios Administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul supus judecării, de a casa decizia contestată și de a trimite cauza spre rejudecare în instanța de apel, în alt complet de judecată.

Conform articolul 1 alin. (2) și (3) din Legea nr. 789-XIII din 26 martie 1996, Curtea Supremă de Justiție este instanța judecătorească supremă care asigură aplicarea corectă și uniformă a legislației de către toate instanțele judecătorești, soluționarea litigiilor apărute în cadrul aplicării legilor, garantează responsabilitatea statului față de cetățean și a cetățeanului față de stat. Prin

activitatea sa, Înalta Curte asigură respectarea principiului supremației legii și contribuie la constituirea unui stat de drept.

Astfel, ținând cont de rolul specific al instanței de recurs și de preeminența dreptului, este imperios, ca la reexaminarea pricinii în ordine de apel, să fie remediate neajunsurile procedurii inițiale. Pe această cale, cauza civilă urmează a fi judecată în întregime în cadrul unor proceduri noi, în vederea respectării dreptului părților la un proces echitabil, în special, în partea ce ține pronunțarea în privința tuturor capetelor de cerere primite în procedură și analiza efectivă a interesului superior al copilului în procedura decăderii din drepturile părintești (a se vedea, spre exemplu importanța rejudecării cauzei în baza considerentelor unei instanțe de recurs, *Victor Harovschi vs Moldova*, 18 noiembrie 2008; *Baka vs Ungaria* (Marea Cameră), 23 iunie 2016, parag. 117; *Zubac vs Croația* (Marea Cameră), 5 aprilie 2018, parag. 123 - 125).

În conformitate cu articolul 445 alin. (1) lit. c) din Codul de procedură civilă, Colegiul Civil, Comercial și de Contencios Administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e:

Se admite recursul declarat de către Sîrbu Olga, reprezentată de avocata Arnaut Sorina.

Se casează integral decizia din 25 septembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău, în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de către Sîrbu Olga împotriva lui Sîrbu Tudor și Procorciuc Iulia, intervenienții accesorii Direcțiile Chișinău pentru protecția drepturilor copilului sectoarelor Centru, Râșcani și Ciocana, cu privire la încasarea pensiei de întreținere pentru copii minori și decăderea din drepturile părintești, cu trimiterea cauzei spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, de un alt complet de judecată.

Decizia nu se supune niciunei căi de atac.

Președintele ședinței,
Judecător

Tatiana Vieru

Judecători

Maria Ghervas

Nicolae Craiu

Nina Vascan

Iurie Bejenaru